

Svaz chovatelů holštýnského skotu ČR, o.s.

Rozbor plnění šlechtitelského programu v roce 2015

Zpracoval: kolektiv pracovníků Svazu chovatelů holštýnského skotu ČR, o.s. na základě podkladů ČMSCH a.s.

ROZBOR PLNĚNÍ ŠLECHTITELSKÉHO PROGRAMU 2015

1. Úvod

Rozbor představuje přehled o stavu a vývoji plemene a realizaci jeho selekčního programu. Jeho každoroční vypracování vyplývá z ustanovení zákona č.154/2000 o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (plemenářský zákon). Zpracován byl sekretariátem Svazu na základě údajů ČMSCH a.s., Plemdat s.r.o. a Svazu. Rozbor obsahuje základní výsledky kontroly užitkovosti, inseminace, přehled dalších činností v rámci plnění šlechtitelského programu za kalendářní rok 2015.

V průběhu roku 2015 docházelo k hlubokému propadu nákupních cen mléka, které jsou pod úrovní nákladů. Tento nepříznivý stav bude s největší pravděpodobností provázet i rok 2016. Dlouhodobě nízké nákupní ceny mléka mohou ovlivnit vývoj plemene v následujícím období.

Pokračuje trend využívání býků s vynikajícími predikovanými hodnotami na základě genomických plemenných hodnot. Svaz se snaží na tento celosvětový trend reagovat. Zahájeny byly odhady genomických plemenných hodnot pro rozhodující znaky a vlastnosti. Byla také validována metoda odhadu genomických plemenných Interbullem a došlo k dalšímu zvětšení referenčního souboru genotypovaných zvířat.

2. Stav populace holštýnského skotu, její vývoj a užitkovost

a. Vývoj stavů a plemenné skladby populace krav v kontrole užitkovosti

Stavy krav v KU se za rok 2015 meziročně opět zvýšily, tentokrát o 1179 ks, na nárůstu se nejvýrazněji podílely krávy holštýnského plemene, o 2535 ks, a to i přes stále klesající výkupní ceny mléka. Pravděpodobně dochází k průběžnému doplňování nově postavených stájí a navyšování stavů u chovatelů, kteří v posledních letech do výstavby a rekonstrukcí staveb investovali. Většina chovů je již stabilizovaná, chovu krav a produkci mléka důvěřují a prozatím pokles výkupních cen mléka neřeší snižováním stavů krav. V současné době je u mnoha chovatelů výrazným problémem nedostatek krmení způsobený především loňským suchem. Doufáme, že se i tento problém podaří chovatelům překonat a nebude mít vliv na velikost populace krav v ČR.

Černých holštýnských krav chováme proti loňsku o 2747 ks více, RED holštýnských 212 ks ubylo. Podíl holštýnských krav na celkové populaci opět narostl a v současné době představuje 59,4 %, z toho je cca 4 % krav RED holštýnských. Co se týče plemenné skladby, stále se výrazně zvyšuje podíl čistých holštýnských krav, kterých je o 4397 ks více než před rokem (celkem už 170,5 tis. ks). Dnes je tak již 84% holštýnské populace zastoupeno kravami s podílem holštýnské krve 88-100%. Nadále se zvyšuje koncentrace krav ve stádech, průměrný počet krav ve stáji opět narostl, u holštýnského plemene již na 276 ks, počet stájí s počtem uzavřených laktací nad 400 ks se zvýšil na 138 velkokapacitních stájí

Tab 1) Vývoj početních stavů krav v kontrole užitkovosti od r. 1995

Rok	Krav v KU	Index	
		k předch. roku	k roku 1995
1995	667 973		100,0
2000	481 162	95,9	72,0
2005	421 708	98,9	63,1
2010	359 163	96,2	53,8
2014	356 825	101,8	53,4
2015	358 004	100,3	53,6

Tab 2) Vývoj plemenné skladby populace dojených krav v KU od roku 1995

Plemeno / stav krav v roce	1995	2000	2005	2010*	2014	2015	%
Krav celkem	667 973	481 162	421 708	359 163	356 825	358 004	100,0
Z toho							
České strakaté	369 289	244 263	189 397	139 003	131 994	130 091	36,3
Holštýnské (včetně převodného křížení)	207 770	197 968	206 214	205 290	210 062	212 597	59,4
z toho černostrakaté holštýnské				188 473	195 502	198 249	55,4
z toho červené holštýnské				16 817	14 560	14 348	4,0
Kříženky s podílem černostrakatého skotu méně než 50%	43 380	29 310	14 761	9 842	10 450	10 185	2,8
Ostatní	47 534	9 621	11 336	5 028	4 319	5 131	1,4

* se zahrnutím RED v rámci holštýnského plemene

Tab 3) Plemenná skladba populace krav holštýnského skotu v KU v roce 2015

Plemenná skupina	krav	2015/14
H1 Černostrakatý holštýnský skot (H 88% a více)	164 607	4 356
H2 Kříženky s podílem H 87,5% (H88)	7 612	-589
H3 Kříženky s podílem H 75 - 87 %	12 586	-1 196
H4 Kříženky s podílem H 50 - 74 %	13 444	176
Černostrakatý skot a kříženky s podílem H 50 % a více	198 249	2 747
R1 Červený holštýnský skot (R 88% a více)	5 910	41
R2 Kříženky s podílem R 87,5% (H88)	889	-216
R3 Kříženky s podílem R 75 - 87 %	2 149	-94
R4 Kříženky s podílem R 50 - 74 %	5 400	57
Červený holštýnský skot a kříženky s podílem R 50 % a více	14 348	-212
Holštýnský skot a kříženky s podílem H,R 50 % a více	212 597	2 535

b. Výsledek kontroly užitkovosti v kontrolním roce 2014/2015

Průměrná užitkovost krav v kontrole užitkovosti u všech plemen dosáhla meziročně nárůst o 166 kg na 8537 kg mléka. Průměrná užitkovost černostrakaté holštýnské populace se zvýšila o 174 kg mléka na 9628 kg, 362 kg tuku (tučnost 3,76 %) a 321 kg bílkovin (3,33 %). Čistokrevné holštýnské krávy vykázaly užitkovost o 172 kg mléka vyšší než v loňském roce a přesáhly tak hranici 9700 kg mléka o 24 kg, obsah tuku poklesl o 0,02 % na 3,75% a obsah bílkovin naopak o stejnou hodnotu narostl na 3,32%. Počet uzávěrek čistokrevné holštýnské populace narostl o více než 6700 laktací. U červených holštýnských krav došlo k nárůstu užitkovosti o 159 kg mléka na 8470 kg, obsah tuku poklesl o 0,01% na 4,03% a obsah bílkovin se navýšil o 0,02% na 3,50%.

Tab 4) Výsledky kontroly užitkovosti podle plemen 2015

Pořadí laktace	Počet	Mléko	Tuk	Tuk	Bílk.	Bílk.	Věk
	uzávěrek	kg	%	kg	%	kg	mezidobí
Černostrakaté holštýnské (H1)	131 879	9 724	3,75	365	3,32	323	413
Černostrakaté včetně kříženek	158 685	9 628	3,76	362	3,33	321	412
Červené holštýnské (R1)	5 026	8 736	4,04	353	3,48	304	408
Červené holštýnské včetně kříženek	12 092	8 470	4,03	341	3,50	296	408
Holštýnské včetně kříženek celkem	170 777	9 546	3,78	361	3,34	319	412
České strakaté celkem	111 981	7 140	3,98	284	3,52	252	394
Ayrshire	47	6 982	4,12	287	3,47	242	397
Jersey	201	5 228	5,38	281	4,02	210	410
Montbeliard	1 252	8 000	3,95	316	3,52	281	393
Normanský skot	172	6 061	3,99	242	3,56	216	408
Kontrola užitkovosti celkem	294 740	8 537	3,85	329	3,40	291	404

Od roku 1995 se užitkovost čistokrevného holštýnského skotu zvýšila o 4.814 kg mléka, tučnost poklesla o 0,47 % a obsah bílkovin se zvýšil o 0,13 % (tab.5). Mezidobí se za posledních 10 let zkrátilo o 14 dní na současných 413 dnů, proti loňskému roku se o zkrátilo o 3 dny.

Tab 5) Vývoj užitkovosti černostrakatých krav (H100) v KU od r. 1995

Rok	Počet	Mléko	Tuk	Tuk	Bílk.	Bílk.	Věk
	uzávěrek	kg	%	kg	%	kg	
1995	56 534	4 910	4,22	207	3,19	157	402
2000	83 764	6 667	4,10	273	3,30	220	409
2005	99 881	8 030	3,85	309	3,24	260	427
2010	111 280	8 912	3,72	332	3,26	291	422
2014	125 106	9 552	3,77	360	3,30	316	416
2015	131 879	9 724	3,75	365	3,32	323	413

Počet krav v PK se proti loňskému roku navýšil o více než 5000 ks na 184106 krav. Výrazný je především nárůst počtu krav v hlavním oddíle A, který zahrnuje čistokrevné holštýnské krávy. Zástupci Svazu se snaží navštěvovat podniky, které mají krávy mimo PK, vysvětlují výhody zápisu krav a pomáhají jim s prvními potřebnými kroky. Počet krav v PHA ke konci kontrolního roku činil 141383 ks, to představuje nárůst o 6264 krav. Užitkovost krav zapsaných v plemenné knize se letos zvýšila o 163 kg mléka na 9594 kg (obsah tuku 3,77% a bílkovin 3,34%). Starší krávy na 2. a dalších laktacích vedené v oddíle PHA překročily v průměru o 304 kg hranici 10000 kg mléka při 78555 uzavřených laktacích, celkový průměr krav na 2. a vyšší laktaci v celém souboru PKH dosáhl 10119 kg mléka.

Od roku 1995, tj. za uplynulých 20 let se průměrná užitkovost holštýnských krav každoročně zvyšovala v průměru o 245 kg mléka. Počet dojníc všech plemen v KU se za stejné období každoročně snižoval průměrně o 15,5 tis. dojníc, u holštýnského skotu stavy kolísaly s ohledem na míru převodného křížení (tab.6). Pokles počtu krav v KU se v posledních letech zastavil, v porovnání s rokem 2010 se naopak počet holštýnských krav zvýšil o cca 8000 ks.

Tab 6) Vývoj stavů a ukazatelů výkonnosti od roku 1995

Ukazatel	1995	2000	2005	2010	2015	Rozdíl
Počet krav v KU celkem	667 973	481 162	421 708	352 972	358 004	-309 969
H včetně kříženek 50% a více	227 381	218 657	228 981	204 347	212 597	-14 784
Podíl holštýnského plemene (%)	34,04	45,44	54,30	57,89	59,38	25,34
Užitkovost včetně kříženek (kg)	4 651	6 490	7 887	8 785	9 546	4 895
Tučnost (%)	4,26	4,13	3,86	3,74	3,78	-0,48
Tuk (kg)	198	268	305	329	361	163
Bílkoviny (%)	3,23	3,31	3,26	3,27	3,34	0,11
Bílkoviny (kg)	150	215	257	288	319	169
Věk při 1. otelení (měs./dny)	28/25	27/28	27/01	25/27	25/04	-3/21
Mezidobí (dny)	398	405	423	419	412	14
Celoživotní užitkovost (kg)	nesl.	nesl.	24 407	26 560	28 175	3 768

(Zdroj: ČMSCH a.s., Plemdat s.r.o.)

c. Nejlepší chovy

V letošním roce dosáhl nejvyšší užitkovosti T+B u svých krav pan Radomír Vyjídáček z Vyšehorek na Šumpersku. 32 holštýnských krav, které zde v posledním kontrolním roce uzavřely laktaci, dosáhly užitkovosti 920 kg T+B (13267 kg mléka, 3,74 % tuku, 3,19 % bílkovin). Hned v závěsu se zařadila čtveřice chovatelů s velkokapacitními stády, ZS Ostřetín dosáhl na 524 uzavřených laktacích užitkovosti 883 kg T+B (12506 kg mléka, 3,65 % tuku a 3,41 % bílkovin), AGRAS Bohdalov, a.s. se zařadil na 3. místo s užitkovostí 866 kg T+B (12603 kg mléka, 3,57 % tuku a 3,30 % bílkovin) při vynikajícím mezidobí 393 dnů. Hned za nimi následují chovatelé z farmy Brozany patřící firmě ZEAS Pod Kunětickou Horou a farmy Kočí, patřící Osevě, a.s. Chrudim. Více než 12000 kg mléka v průměru nadojily ještě krávy v ZD Čechtice.

U stájí s užitkovostí nad 10000 kg mléka dosáhly nejvyšší tučnosti dojnice v ZD Sedlejev (4,23%), na farmě Vystřkov ing. Pavla Mošny (4,20%) a na Statku Dolní Dvory – farma Střezetice (4,14%). Obsah bílkovin mají nejvyšší stejně jako loni v ZD Pojbuky – stáj Rodná (3,53%), dále v ZF Rolnička Lipanovice (3,47%) a v ZD Dolní Újezd, farma Osík (3,46%). Celkem 9 chovů překročilo i při desetitisícové mléčné užitkovosti hranici 3,40% bílkovin.

Zajímavým ukazatelem je i délka mezidobí, velmi důležitá z hlediska ekonomiky především u velkokapacitních stájí. Délku pod 390 dnů mezi stájemi s nejvyšší užitkovostí vykazuje 16 stájí (většinou s více než 200 uzavřenými laktacemi), nejkratší mezidobí je na farmách Statek Dolní Dvory – Střezetice (372 dnů) a Stagra s.r.o. – stáj Heřmanec (368 dnů).

Tab 7) Chovy s nejvyšší produkcí T+B

Poř	Chovatel	Farma	Uzáv	Mkg	T%	Tkg	B%	Bkg	T+B	MD
1	VYJIDA CEK RADOMIR	VYSEHORKY 5	32	13267	3,74	497	3,19	423	920	492
2	ZS OSTRETIN A.S.	OSTRETIN-NK	524	12506	3,65	457	3,41	426	883	409
3	AGRAS BOHDALOV, A.S.	BOHDALOV VKK	726	12603	3,57	450	3,30	416	866	393
4	ZEAS, A.S.POD KUN.HOROU	BROZANY	465	11858	3,80	450	3,40	403	853	406
5	OSEVA A.S. CHRUDIM	VKK KOCI	399	12075	3,73	451	3,29	397	848	410
6	POMORAVI BABICE,A.S.	BABICE	148	11167	4,09	457	3,39	378	835	441
7	VALASSKE ZOD,DRUZST.	ZASOVA K 1	275	11377	3,96	450	3,38	384	834	393
8	ROZVODI CERNOV S.R.O	CERNOV VKK	464	11582	3,91	453	3,24	376	829	399
9	JINDROVA ZEMED.FARMA	LIPANOVICE	92	11056	4,00	443	3,47	384	827	421
10	BASIK MILAN, ING.	ZARYBNICNA LHOTA 15	64	11764	3,68	433	3,34	393	826	407
11	KOPECKY PAVEL	JIRETICE	77	11087	4,06	450	3,40	376	826	467
12	AGROPODNIK KOSETICE	CHYSNA II	318	11368	4,00	454	3,27	371	825	421
13	ROLNICKA A.S.KRALIKY	PETROVICE	487	11876	3,69	438	3,25	386	824	400
14	AGRODRUZSTVO ZAHORI	TRESEN	494	11757	3,65	429	3,35	394	823	425
15	AGRODRUZSTVO ZAHORI	OSLOV NK	267	11817	3,59	425	3,32	392	817	434
16	ZP OSTROV, A.S.	OSTROV	478	11843	3,59	425	3,30	391	816	396
17	ZD CECTICE	CECTICE - HOLSTYN	415	12177	3,46	421	3,22	392	813	410
18	ZERAS A.S.	RADOSTIN	659	11803	3,51	414	3,38	398	812	386
19	AGRO VNOROVY, A.S.	VNOROVY	340	11107	3,96	440	3,35	372	812	392
20	ZD ROSTYN V HODICICH	VKK HODICE	364	10956	3,98	436	3,42	374	810	392

V tabulce 8) jsou porovnány průměrná délka laktace, produkční ukazatele a mezidobí k průměrné velikosti stáda. Výsledky jsou podobné jako v předchozích letech, výrazný je především rozdíl v produkci mléka ve prospěch velkokapacitních stájí a nižší mezidobí v těchto stájích, projevuje se zde výraznější ekonomický tlak na tyto ukazatele.

Tab 8) Průměrná užitkovost všech stájí v rámci jednotlivých velikostních skupin

Vel. skupina	Počet	Celkem	% z	Poř.	Mléko	Tuk	Tuk	Bílk.	Bílk.	Mezidobí
počet uzávěrek	stájí	uzávěrek	uzávěrek	laktace	kg	%	kg	%	kg	
5 - 70	132	5 957	3,0	2,4	8 325	3,93	326	3,37	280	430
71 - 200	230	30 815	15,5	2,3	8 566	3,83	328	3,37	289	420
201 - 400	301	87 166	43,9	2,2	9 061	3,82	346	3,38	306	408
401 a více	138	74 528	37,6	2,2	9 842	3,78	370	3,36	330	402
Celkem	801	198 466	100,0	2,2	9 255	3,81	351	3,37	311	408

Nejvyšší absolutní užitkovosti (1370 kg T+B) dosáhla kráva na 3. laktaci Ostretin NELA 5 CZ171559-953 (NXA-644 FIBRAX x NEA-392 MASCOL) ze ZS Ostřetín, a.s., která se kromě vynikající užitkovosti 19341 kg mléka (tučnost 3,52%, obsah bílkovin 3,57%) prezentuje i excelentním exteriérem, na 3. laktaci byla přehodnocena známkou E90 a velmi dobře se ukázala i na letošním národním holštýnském šampionátu v Brně. Nejlepší prvotelkou v produkci T+B (1177 kg) je CZ256899-952 (NEA-058 SERMIONE x NXA-036 RAFAEL) z Rolnické, a.s. Králíky, která nadojila 16802 kg mléka při obsahu tuku 3,79% (636 kg) a bílkovin 3,22% (541 kg). Mezi nejlepšími 500 kravami jsou 3 prvotelky, 150 krav na 2., 208 na 3., 102 krav na 4., 32 krav na 5., 2 na 6. a Agras DONA CZ008371-961 z AGRAS, a.s. Bohdalov nadojila na 9. laktaci 15009 kg mléka (3,9%tuku, 3,36% bílkovin), za celý život tak již dosáhla 112678 kg mléka. Nejvíce dcer mezi 500 nejužitečnějšími kravami mají býci NXA-701 ALFONS (19 dcer), NEA-058 SERMIONE (16 dcer) a NEA-113 O-MAN (12 dcer). Z podniků je nejvíce zastoupen ZS Ostřetín a.s. se 72 dojnicemi, Agras Bohdalov a.s. se 41, Agropodnik Košetice, a.s. s 20 a AGRO Jesenice s 19 dojnicemi.

d. Celoživotní užitkovost

K 31.10. 2015 dosáhlo užitkovosti 100000 kg mléka již 407 holštýnských krav, během posledních 12 měsíců překročilo tuto hranici 49 dojníc. S nejvyšší absolutní užitkovostí 157989 kg je na prvním místě dojnice MÁŠA CZ056354-246 (o. NX-604 BELLWOOD) ze ZF Rolnička Lipanovice. Tato kráva ukončila navěky svoji produkci v březnu letošního roku v průběhu 13.laktace. Na druhém a třetím pořadí jsou

krávy z Agro, družstva Záhoří, MARUŠKA CZ101648-205 (NEB-681 SID) s nadojenými 156587 kg mléka a HELENKA CZ044130-265 z (NEB-543 DANDY) se 151835 kg mléka.

Nejvíce stotiscových krav chová v ZS Ostřetín, a.s. – 26 ks a ZDV Novoveselsko – 24 a v AGRAS a.s. Bohdalov. Na malé farmě Jiřetice manželů Kopeckých nadojilo přes 100000 kg mléka již 11 krav. Kráva na 1000. místě nadojila 90997 kg mléka, tj. o 1800 kg mléka více než kráva na stejném pořadí v roce 2014. V pozici otců krav, které již hranici 100000 kg překročily, se nejčastěji vyskytují býci NX-698 JESTHER s 10 !! dcerami, NEB-681 SID a NX-572 ZEBO s 8 dcerami.

Tab 9) Krávy s nejvyšší celoživotní užitkovostí za ukončené laktace k 31.10.2015 (žijící jsou tučně zvýrazněny)

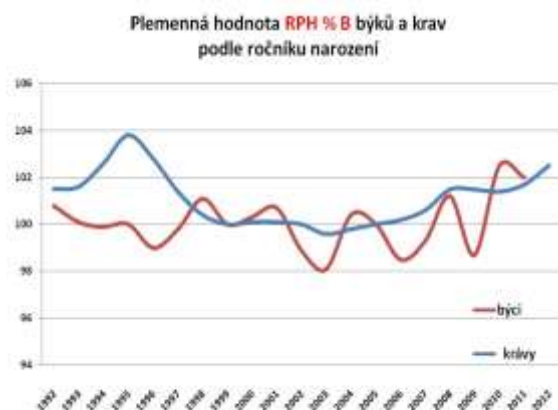
pořadí	číslo krávy	otec-reg	chovatel	plemeno	počet lak	mléko kg	tuk %	tuk kg	bílk %	bílk kg
1	56354-246	NX-604	ZF ROLNIČKA LIPANOVICE - ING. JINDROVÁ	H100	13	157 989	4,26	5947	3,09	4302
2	101648-205	NEB-681	AGRO, DRUŽSTVO ZÁHOŘÍ	H83C	11	156 587	3,44	4575	2,90	3857
3	44130-265	NEB-543	AGRO, DRUŽSTVO ZÁHOŘÍ	C50H	12	151 835	3,58	4769	3,02	4025
4	44207-328	NBY-059	CZF SVRKYNĚ - ING. MILLER	H81C	8	149 335	3,34	4040	3,11	3754
5	63536-614	NEB-405	ZERAS A.S. RADOSTÍN N/O.	H78C	10	143 455	3,42	4510	3,00	3958
6	3562-953	NXA-063	OSEVA A.S. CHRUDIM	H100	10	143 015	3,38	4463	3,26	4303
7	63505-614	NEB-405	ZERAS A.S. RADOSTÍN N/O.	H75C	9	142 576	3,42	4473	3,19	4176
8	136637-614	NX-891	ZDV NOVOVESELSKO	H100	11	142 085	3,27	4108	2,96	3727
9	18348-203	NEB-265	CRF, SPOL. S R.O., DVORY N. LUŽ.	H100	10	138 578	3,32	3730	3,14	3529
10	76340-264	NEB-565	AGROPODNIK KOŠETICE	H88C	12	137 645	3,55	4361	3,03	3727
11	100298-110	NEB-744	CZF SVRKYNĚ - ING. MILLER	H100	7	136 648	2,93	2946	2,88	2897
12	103540-505	NX-472	ZD DOLANY	H56C	12	136 476	3,47	4579	3,23	4260
13	45031-961	NX-962	ROZVODÍ, SPOL. S R.O. ČERNOV	H100	9	136 204	3,36	4106	3,29	4017
14	81707-621	NGA-070	VOS ZEMĚDĚLCŮ A.S. V. OPATOVICE	H100	11	135 045	3,29	4110	2,93	3658
15	111713-204	NEB-716	AGROPODNIK KOŠETICE	H100	11	134 844	4,53	5305	3,29	3850
16	101482-105	NEB-711	PIAS SUCHDOL, A.S.	H100	11	133 889	3,33	3878	3,01	3504
17	8396-961	NX-776	AGRAS BOHDALOV, A.S.	H100	9	132 158	4,09	4730	3,15	3645
18	119864-505	NX-970	ZD DOLANY	H88C	9	131 493	3,41	3963	3,24	3758
19	143503-614	NX-928	ZDV NOVOVESELSKO	H100	10	130 260	3,04	3805	2,91	3645
20	118041-101	NX-698	KOPECKÝ PAVEL, JIŘETICE	H100	7	129 442	4,24	4651	3,32	3643

e. Plemenná kniha

Do plemenné knihy bylo během roku zapsáno celkem 327 býků. Z nich bylo 32 zařazeno na ISB a to 15 z domácí produkce a 17 importovaných ze zahraničí. Dovezeno bylo sperma od 184 býků, z toho 114 mladých býků a 70 býků prověřených KD. Z mladých býků se jednalo o 100 černostrakatých a 14 RED holštýnských býků. Největší počet těchto býků pochází z USA, Holandska, Francie a Německa. Dále bylo zapsáno 65 černostrakatých a 5 červených holštýnských býků se známou plemennou hodnotou, většina z nich patří mezi 100 nejlepších býků ve svých zemích dle souhrnných selekčních indexů. U černostrakatých býků převažoval dovoz z USA, Kanady, Německa, Holandska a Itálie, u červených holštýnských byly dovezeny dávky od býků z Holandska, Německa a USA. Největší počet synů, zapsaných do PK v roce 2015, měl mladý americký býk SUPERSIRE (16). Do přirozené plemenitby bylo zapsáno 111 býků.

3. Vývoj plemenných hodnot

Významným ukazatelem stavu realizace selekčního programu jsou trendy a vývoj plemenných hodnot. Od roku 2004 je v našem šlechtění využíván komplexní selekční index (SIH), který si zachovává svoji strukturu od roku 2008. V současné době činí váha produkčních znaků v indexu 49%, zbytek patří dalším ekonomicky významným znakům, jako je plodnost, dlouhověkost, exteriér a další. V blízké době budou znovu váhy znaků v indexu předmětem jednání ŠK a případně mírně upraveny v závislosti na nejaktuálnějších ekonomických podmínkách chovu skotu. Vývoj PH produkce, plodnosti dcer a exteriéru ukazují grafy:

PH importovaných býků a jejich Interbulové přepočty na podmínky ČR mají chovatelé k dispozici na webových stránkách Svazu a Plemdat s.r.o. K výběru býků pro připářování mohou využívat on-line webový připářovací program.

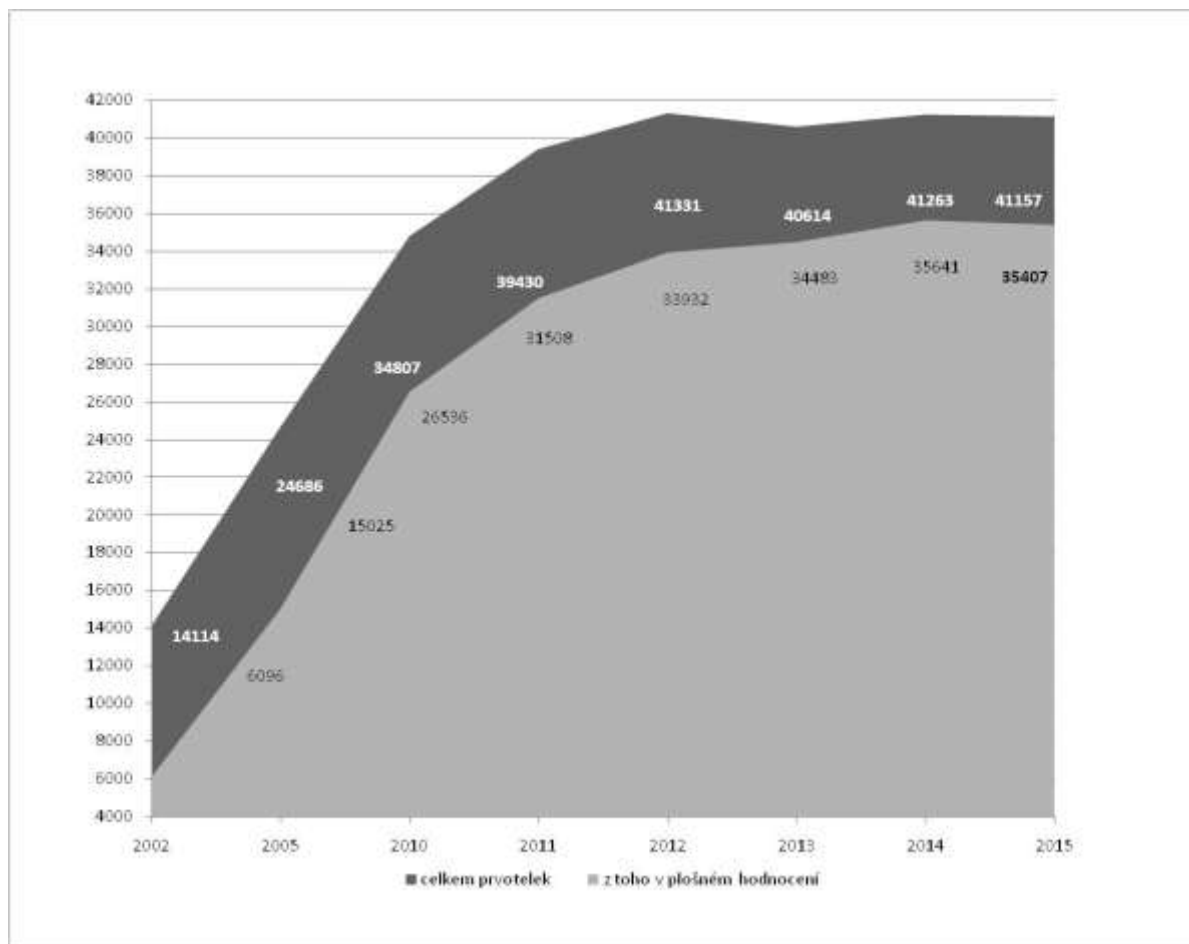
Tab 10) Vývoj plemenných hodnot od roku 1992

Znak	Kg M				T kg		T %		B %		B Kg		Plodnost dcer		
RN	n	x	sd	RPH	x	sd	x	sd	x	sd	x	sd	n	RPH	sd
1992	485	-227,6	454,8	93,1	-3,1	13,4	0,05	0,16	0,01	0,08	-5,1	10,7	179	99,8	9,5
1993	327	-219,6	461,7	93,3	-1,0	14,6	0,07	0,19	0,00	0,08	-5,5	11,3	139	100,4	10,3
1994	300	-103,2	578,8	95,3	-0,5	16,0	0,04	0,23	0,00	0,10	-2,8	13,2	208	97,6	10,2
1995	215	-84,0	629,1	95,7	-0,7	16,6	0,03	0,23	0,00	0,12	-2,3	14,2	185	98,4	10,6
1996	236	-45,5	615,7	96,4	-0,3	17,6	0,02	0,24	-0,01	0,11	-2,1	13,7	207	100,7	9,0
1997	250	-35,8	567,7	96,5	-2,6	17,2	-0,02	0,24	0,00	0,12	-1,2	12,4	213	99,1	10,5
1998	249	-93,3	602,7	95,5	0,4	19,4	0,04	0,26	0,01	0,12	-1,5	14,7	225	96,3	10,5
1999	267	-53,5	656,8	96,2	1,0	18,9	0,04	0,24	0,00	0,12	-1,4	15,9	242	98,0	11,1
2000	322	81,8	669,4	98,6	3,4	19,1	0,01	0,25	0,00	0,10	2,3	15,6	267	95,7	10,7
2001	335	51,2	703,5	98,1	5,3	19,4	0,05	0,25	0,01	0,13	1,7	15,3	279	96,1	10,5
2002	320	45,0	653,9	98,0	2,0	16,8	0,01	0,23	-0,01	0,12	0,0	14,1	266	98,1	10,5
2003	291	-54,6	621,1	96,2	-0,8	18,7	0,02	0,25	-0,02	0,14	-3,2	14,0	256	98,0	10,9
2004	267	127,1	704,5	99,4	4,8	21,0	0,01	0,26	0,00	0,15	3,4	16,3	234	99,0	10,7
2005	256	159,8	677,7	100,0	7,0	20,4	0,03	0,26	0,00	0,14	4,0	16,3	239	100,0	12,0
2006	257	90,9	692,0	98,8	4,6	20,3	0,02	0,24	-0,02	0,14	0,9	16,3	241	101,1	10,4
2007	204	202,4	667,1	100,8	6,8	19,5	0,00	0,22	-0,01	0,14	4,4	15,9	185	98,1	11,3
2008	202	96,3	714,7	98,9	7,6	20,0	0,06	0,21	0,01	0,13	3,4	17,6	142	99,8	10,6
2009	154	314,2	729,4	102,7	9,9	19,4	0,00	0,24	-0,02	0,12	6,8	16,2	135	104,7	10,6
2010	165	204,4	699,6	100,8	10,7	19,6	0,05	0,23	0,03	0,12	7,4	15,7	122	107,5	9,4
2011	53	549,0	698,7	106,9	18,4	16,1	0,01	0,17	0,02	0,10	15,9	14,7	29	113,1	11,0

Znak	Somat. buňky				Mléčná síla			Stavba těla			Končetiny		Vemeno		Zevnějšek	
	RN	n	x RPH	sd	n	x RPH	sd	n	x RPH	sd	RPH	sd	RPH	sd	x RPH	sd
1992		274	99,3	6,9	13	89,5	10,3	165	89,2	13,0	91,6	13,0	85,3	8,1	83,2	10,3
1993		222	99,9	8,4	17	92,5	8,0	127	89,3	13,1	95,4	14,1	85,6	9,0	83,9	11,5
1994		275	98,8	9,0	27	91,8	9,2	201	89,7	12,1	93,4	14,9	86,1	10,0	84,0	11,9
1995		212	99,0	10,8	48	91,4	9,6	175	91,0	13,9	93,5	13,8	88,5	9,5	86,6	10,7
1996		230	100,3	12,3	75	95,1	9,3	201	90,6	14,3	92,3	13,6	88,9	10,5	87,3	11,9
1997		247	100,7	12,0	94	93,0	11,1	211	90,8	14,2	89,8	15,2	90,1	10,9	87,2	12,4
1998		247	99,0	11,9	118	93,8	11,6	225	88,8	13,7	91,7	13,4	89,3	11,0	86,6	11,6
1999		264	98,6	12,9	142	94,0	11,2	238	91,4	14,1	92,6	13,6	89,9	12,9	87,7	13,5
2000		315	96,3	12,5	178	95,5	10,9	267	92,4	12,7	95,5	13,1	89,9	12,5	89,1	13,0
2001		330	97,5	12,2	200	96,3	10,4	280	94,2	12,5	98,2	12,9	93,5	11,6	92,7	12,2
2002		319	98,5	11,6	178	96,8	11,8	265	90,7	16,3	94,5	14,2	92,6	11,9	90,8	13,0
2003		285	99,0	12,4	219	99,0	11,3	255	95,9	13,7	97,5	14,3	95,7	13,1	95,5	13,8
2004		264	101,5	11,8	233	95,8	11,5	233	97,1	14,0	97,2	12,7	97,8	11,8	96,5	11,8
2005		255	100,0	12,0	237	100,0	12,0	237	100,0	12,0	100,0	12,0	100,0	12,0	100,0	12,0
2006		254	100,7	12,2	242	101,5	11,1	242	99,5	12,9	100,9	11,4	101,9	11,8	101,9	11,8
2007		202	101,0	12,5	187	101,0	9,9	187	101,5	10,3	102,5	10,3	103,7	10,1	103,6	10,1
2008		202	100,4	12,2	142	101,8	12,6	142	102,0	12,4	102,4	10,7	103,9	10,8	104,2	10,2
2009		154	99,3	12,0	135	103,9	11,0	135	102,9	10,6	101,8	11,6	107,0	10,1	107,0	9,6
2010		164	103,0	9,0	130	104,3	11,7	130	102,3	11,8	104,0	11,6	107,2	10,9	107,4	10,7
2011		52	101,6	6,5	44	105,9	12,7	44	105,7	9,5	107,5	10,7	108,3	7,9	109,6	9,4

4. Lineární popis a hodnocení zevnějšku

Lineární popis a hodnocení zevnějšku je významnou součástí programu šlechtění. U holštýnského plemene je lineární popis zabezpečován profesionálními bonitéry ČMSCH, a.s., kteří se pravidelně účastní harmonizačních setkání ať již na republikové, evropské či světové úrovni. Tato pravidelná pracovní setkání bonitérů zaručují jednotný postup v celosvětovém měřítku. V roce 2015 bylo popsáno více než 41 tis. krav na 1. laktaci. Od roku 2004, kdy se inovoval systém hodnocení zevnějšku, bylo pro využití v KD nahodnoceno více než 400 tis. krav. O dobré práci našich bonitérů svědčí stále se zvyšující korelace mezi zeměmi v Interbulu. Některé znaky zevnějšku mají vztah k dlouhověkosti a jejich zlepšování šlechtěním má významné dopady do vyřazování krav a celkové ekonomiky chovů, proto Svaz věnuje této problematice dlouhodobě pozornost. Vývoj počtu hodnocených prvotetek a chovů zařazených v systému plošného hodnocení exteriéru znázorňuje graf:

5. Presentace krav na výstavách

Významnou součástí prezentace výsledků práce chovatelů holštýnského skotu jsou přehlídky jalovic a krav v rámci zemědělských výstav a chovatelských dnů. V roce 2015 se konal „Národní šampionát“ holštýnského skotu ve velké hale brněnského výstaviště v rámci Národní výstavy hospodářských zvířat. Na organizaci holštýnské přehlídky se podílel velkou měrou i Svaz. Celá akce měla reprezentativní charakter a byla velmi dobře hodnocena návštěvníky i chovateli. Celkem se zúčastnilo 58 krav a jalovic z 19 zemědělských podniků. Absolutní šampionkou výstavy stala Chorusic RAKIA, kráva na 2. laktaci z 1. zemědělské a.s. Chorušice. Rozhodčím přehlídky byl maďarský judge Zsolt Körösi. Dále členové Svazu prezentovali své krávy na přehlídkách v Opařanech, Zdislavicích, Kralovicích, Českých Budějovicích a Chomuticích.

6. Realizace selekčního programu

a. Inseminace

Celkové počty inseminací se meziročně opět navýšily, u 1. inseminací o 7 tis., u všech o 17 tisíc. Nejvíce inseminací přibýlo u holštýnského skotu (o cca 12 tis. inseminací), naopak u RED holštýnského skotu inseminací ubylo o 2,5 tis. Celkový počet prvních inseminací u všech plemen dosáhl čísla 502 tisíc, všech inseminací bylo 1.049 tisíc. U holštýnského skotu bylo provedeno 257 tis. prvních a 575,5 tis. všech inseminací, u REDů bylo provedeno 19,5 tis. prvních a 39,7 tis. všech inseminací. Podíl holštýnského skotu na celkovém počtu 1. inseminací představuje 55,2%, u počtu všech inseminací 58,7%. (tab. 11)

Tab 11) Přehled počtu a podílu I. a všech inseminací podle plemen 2015

Počet inseminací semenem býků plemene	I.ins.	%	Vš.ins.	%
České strakaté C, CI	189 424	37,8	368 446	35,1
Holštýnské černostrakaté	257 259	51,3	575 519	54,9
Holštýnské červené	19 497	3,9	39 739	3,8
Ostatní dojná a kombinovaná	5 065	1,0	11 604	1,1
Masná plemena	30 469	6,1	53 600	5,1
C e l k e m	501 714	100,0	1 048 908	100,0

Nadále se v počtech inseminací výrazně zvyšuje podíl mladých genomických býků, i když už ne tak výrazně jako v předchozích letech. Pro rok 2015 jsou tabulky upraveny tak, že býci jsou rozděleni pouze na kategorie mladí býci a býci prověřeni. V kategorii mladých býků je vyčleněna kategorie aktuálně „testovaných“ býků, tzn. býků přihlášených do testace v letech 2014 a 2015. Do mladých býků jsou zařazeni ti, kteří nemají index SIH a narodili se po roce 2010. V kategorii mladý býk je tak v roce 2015 zařazeno 345 holštýnských býků (z toho 35 REDů) s počtem 106,5 tis. 1. inseminací (7,5 tis. RED), tj. 38,5 % a 246 tis. všech inseminací (15,5 tis. RED), 40% z celkového počtu inseminací. Podíl inseminací semenem býků se známou konvenční plemennou hodnotou poklesl na cca 60%, v absolutních číslech se jedná o 170 tis. prvních a 369 tis. všech inseminací.

Tab. 12) Přehled počtu a podílu I. a všech inseminací podle kategorií

Kategorie	býků	I.ins.	% I.ins.	Vš. ins.	% všech
a. černostrakaté holštýnské					
Mladí býci	310	98 987	38,5	230 689	40,1
- z toho býci z ISB v ČR	84	27 151	10,6	76 433	13,3
Proověření býci	580	158 272	61,5	344 830	59,9
- z toho býci z ISB v ČR	149	32 998	12,8	85 226	14,8
Celkem	890	257 259	100,0	575 519	100,0
b. červené holštýnské					
Mladí býci	35	7 514	38,5	15 370	38,7
- z toho býci z ISB v ČR	4	642	3,3	1 377	3,5
Proověření býci	73	11 983	61,5	24 369	61,3
- z toho býci z ISB v ČR	5	931	4,8	2 182	5,5
Celkem	108	19 497	100,0	39 739	100,0

Hlavní zemí, odkud k nám proudí inseminační dávky, je USA - 272 americkými býky bylo provedeno bezmála 170 tisíc inseminací a představuje téměř 1/3 trhu. Dalšími zeměmi s vysokým podílem inseminací jsou Holandsko s 19% a Kanada s 10%. Francie a Německo se na trhu s inseminačními dávkami podílejí 4,9, resp. 4%. Býci z ČR představují cca 30% trhu (162 tis. všech a 60 tis. prvních inseminací). Mezi RED holštýnskými býky jasně dominují býci holandsští (51,5%) a němečtí (27,5%). RED býky z našich ISB bylo provedeno cca 3,5 tis. inseminací, to představuje 9%ní podíl. Býci jsou zařazeni podle země, ze které jsou k nám inseminační dávky distribuovány, nikoliv podle země původu býka. Za býky z České republiky považujeme býky, kteří stojí na ISB v ČR.

Nejvíce využívaným býkem v roce 2015 byl stejně jako před rokem NEA-909 YOURI (Roumare x Oman), holandský, u nás testovaný býk CRV narozený v roce 2008, jehož index SIH dosáhl hodnoty 134,3 a poskočil tak na 2. místo českého žebříčku. Druhým nepoužívanějším býkem byl populární býk NEO-056 OMANOMAN (Manoman x Shottle), narozený v roce 2010, 9. býk pořadí SIH. Na třetím místě skončil nejvíce využívaný mladý genomický býk NEO-454 MONROVIA (Mogul x Brilliant), čtvrtý kanadský býk NEO-454 FACEBOOK (Manoman x Airraid) a pátý podle počtu všech inseminací je nejvyužívanější český býk NEA-866 MONACO (Bolton x Mascol), pocházející ze ZS Ostřetín (tab.13). Z REDů byli nejpoužívanější holandsští býci, genomický RED-641 DEBUTANT (Dakker x Super), narozený v roce 2012 a prověřeni RED-630 BROOKLYN (Mr. Burns x Kian) a RED-609 REDMAN (Fiction x Gogo), oba narození v roce 2008.

Tab. 13) Plemenní býci holštýnského skotu s nejvyšším počtem všech inseminací v roce 2015

Streg	Jméno	I. Ins.	Všech	SIH	Otec	Otec matky
NEA-909	YOURI	7 624	16 674	134,3	Roumare	O-Man
NEO-056	OMANOMAN	6 395	13 714	131,8	Manoman	Shottle
NEO-454	MONROVIA	5 207	10 787		Mogul	Brilliant
NEO-201	FACEBOOK	5 721	9 061	126,3	Man o man	Airraid
NEA-866	MONACO	3 566	9 019	128,4	Bolton	Mascol
NXB-073	DANNO	3 524	8 009		Bookem	Bolton
NXA-816	YANK	3 636	7 799	128,9	BW Marshall	Manfred
NEO-448	MODESTO	3 206	7 569		Mogul	Robust
NEA-960	MANIFOLD	3 768	7 139	126,1	O-Man	BW Marshall
NEO-331	CHEVROLET	3 203	6 958		Freddie	Planet
NEO-412	CARLO	3 130	6 781		Mogul	Robust
NGA-666	JEROEN	3 342	6 738		Bertil	O man
NEA-782	LOSTEDEN	2 889	6 699	129,9	Jardin	Morty
NEO-455	CAYMAN	3 358	6 666		Numero Uno	Robust
NXB-174	DIESEL	2 745	5 863		McCutchen	Super
NEA-865	MARDEN	2 532	5 389	132,4	Jardin	Boliver
NEO-336	ABC	2 310	5 092		O Man	Boliver
NXA-912	NOTES	2 245	4 975	118,2	Socrates	Boliver
NEA-844	MASSEY	3 179	4 953	135,0	Mascol	Bret
NEO-451	MYRLE	2 285	4 783		Leif	Encino

Nejpoužívanější býci z českých chovů

Celkem bylo do inseminace použito 173 českých býků s počtem 3,8 tis. prvních a 100 tis. všech inseminací. Tato čísla znamenají mírný pokles podílu českých býků proti roku 2014. Nejpoužívanějšími českými býky jsou býci s vysokou hodnotou SIH – NEA-866 Ostretin MONACO (9019 všech ins.), NEA-782 Dobronin LOSTEDEN (6699), NEA-865 Ostretin MARDEN (5389), BR VG NOTES (4975), NEA-739 Ostretin LAURIN (3508), NEA-835 Zeliv MASS (3030), NEA-795 Chorusic LABYRINT (2832), NEA-371 Zeliv ICHANT (2063) a NEA-922 Dobronin MOXIE (2040), z REDů byl opět nejpoužívanějším RED-475 Ostretin JOYALIST s 1711 inseminacemi. Z českých genomických býků byl nejvíce využíván NXB-191 Dobronin SHEYENNE (3283), NXB-078 Cernov ROBINSON (3005), NXB-017 Hole PERSTITIION (2884), NEO-471 Dobronin TITAN (1978) a trojice ostřetínských nadějných bratrů NEO-438 Ostretin SUNWAY (1672), NEO-436 Ostretin SUNSHINE (1532), NEO-437 Ostretin SUNNYDAY (1449). Z použitých prefixů před jménem se dá snadno vyčíst, z jakých chovů tito býci pocházejí, zkratka BR VG představuje ZOD Brniště. Výsledky těchto býků znovu ukázaly a potvrdily, že jsou dcery českých býků konkurenceschopné v porovnání s nejlepšími světovými býky, kteří jsou na našem trhu využíváni.

b. Testace

Do testace bylo v roce 2015 zařazeno 54 černostrakatých a 3 červení holštýnští býci. Z ISB v ČR z nich bylo 29, od 28 bylo dovezeno sperma. 13 býků z domácích ISB pocházelo od matek z českých chovů (Dobrosev, a.s. Dobronín – 3 býci, dále ZS Ostřetín, ZD Čechtice – po 2 býcích, Agras Bohdalov, Farma Vajglov, VOD Zdislavice, ZD Vysočina Želiv a ZD Sloupnice – po 1 býkovi a 1 býk z importovaného embrya narozený na farmě P. Nováka v Kochánově), 12 býků bylo importováno z Holandska a 4 z Německa. Mezi otci testovaných býků jsou nejvíce zastoupeni plemenní býci DAY, MOGUL (5 synů), SUPERSIRE (4) a CHEVROLET (3).

Tab. 14a) Přehled počtu testovaných býků v letech 2003 až 2015 podle zdroje nákupu

Zdroj	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Import býka	13	13	10	10	12	14	11	13	2	1	4	16
Import embrya	28	29	11	22	21	5	9	9	2	0	0	1
Import sperma	63	55	55	54	47	63	67	41	54	42	28	28
Z domácího chovu	77	49	77	60	58	49	29	22	13	15	13	12
Celkem	181	146	153	146	138	131	116	85	71	58	45	57

Tab. 14b) Přehled počtu testovaných býků podle provenience býka, resp. země původu matky

Země původu	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Česká republika	80	47	78	60	58	47	27	21	13	15	13	12
Belgie	1	1	1									1
Dánsko	1		3		1	2	1	2	1	1		1
Kanada	7	17	7	15	13	7	7	2	5	2	3	5
Německo	16	10	11	7	12	11	10	7	3	4	2	4
Francie	15	4	4	9	6	14	8	5	4	4	7	3
V. Británie				1	1		3	4	1			
Lucembursko								1				
Maďarsko		3										
Itálie	6	1	2	4	3	1	1	3	1			
Nizozemí	20	31	32	40	33	25	30	23	23	14	4	16
Švédsko		1										
USA	35	31	15	10	11	24	29	17	20	18	16	15
Celkem testace	181	146	153	146	138	131	116	85	71	58	45	57

Na realizaci šlechtitelského programu se vedle chovatelů významně podílejí plemenářské společnosti, které provozují inseminační stanice býků.

Tab 14c) Přehled počtu testovaných býků podle organizací

Organizace	kód	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
CRV	101	40	29	33	35	37	36	38	31	32	26	23	19
ABS	170	3	2	1	3		3	3	2	2			
Jihočeský chovatel	201	8	2	6	6	5	5	5	6	3	7	2	2
Reprogen	202	4		2	2	2	2			2	1		
Natural	401	29	16	18	17	19	13	12	5	5	5	4	5
PLEMO	604	29	27	33	19	16	16	11	7	5	7	8	3
ISB Genetic	510	5	11	10	8	9	10	11	5	2	5		
Pl. služby Kvítkovice	603	5											
CHD Impuls	612											1	
CBS (Genoservis)	701	50	50	48	50	38	30	23	21	3			24
Gensemex	906	7	9	2	6	7	7	6	3	6	5	7	4
Alta	910	1											
Bursia	903						2	3	1	1			
Zooservis	803						7	4	4	10	2		
Celkem		181	146	153	146	138	131	116	85	71	58	45	57

c. Selektce ve stádech

Selektce ve stádech je účinným nástrojem v rukou chovatelů, který silně ovlivňuje ekonomiku a rentabilitu výroby a chovu jako celku.

Z příčin vyřazování krav ze stáda se u holštýnského skotu objevovaly důvody zdravotní, především tzv. ostatní, tj. blíže nespecifikované. Z konkrétních důvodů pak bylo nejvíce kusů vyřazeno pro poruchy plodnosti jak u prvotelek (21,9 %) tak i u starších krav (19,9 %). Z dalších specifikovaných zdravotních důvodů je u prvotelek nejčastějším důvodem vyřazení onemocnění vemene (5,8 %), dále těžké porody (4,1%), u starších krav je to naopak, těžké porody zaujímají 11,8 % a onemocnění vemene 8,5 %.

Zootechnické důvody zahrnují u prvotelek 17,9 %, z nich je pak nejvíce vyřazeno z důvodu nízké užitkovosti (12,7 %), u starších krav je to 14,1 %, z toho z důvodu nízké užitkovosti 7,4 %.

Počet krav, vyřazených z organizačních důvodů (zrušení kontroly užitkovosti), je na úrovni 3,4 %.

7. Plnění opatření k realizaci šlechtitelského programu z roku 2015

Řešení prioritních úkolů probíhalo ve spolupráci orgánů Svazu, ČMSCH a.s., Plemdat s.r.o. a VÚŽV.

- Zahájen byl výpočet GEPH u mladých býčků a jalovic dle ušního čísla.
- Proběhla validace GEPH pro znaky produkce v Interbullu.
- Rutinní výpočet GEPH pro znaky produkce a somatické buňky realizuje Plemdat s.r.o. Nepodařilo se zahájit rutinní výpočet pro zevnějšek a plodnost v Plemdat, jak bylo plánováno. Výpočty zabezpečuje VÚŽV Uhřetěves.
- Do internetového prohlížeče byly zařazeny přehledy potomstva býků a plemenic.
- Genotypováno bylo 450 starších krav. Cílem je zpřesnění národního odhadu GEPH.

Priority pro rok 2016

Genomická selekce a národní odhad genomických plemenných hodnot

- Převzít z VÚŽV rutinní výpočet pro zevnějšek a plodnost.
- Zavést do rutinní praxe nový postup výpočtu spolehlivosti GEPH
- Vzhledem ke změně ekonomických podmínek výroby mléka aktualizovat ekonomické parametry a provést revizi aktuálnosti složení selekčních indexů.
- Pokračovat v genotypování starších krav z vybraných stád.
- Zpracovat zásady zveřejňování a používání GEPH včetně použití na dokladech plemenné knihy a internetových aplikacích.

Zpracoval: kolektiv pracovníků Svazu chovatelů holštýnského skotu ČR, z.s. na základě podkladů ČMSCH a.s. a Plemdat s.r.o.

Předkládá : Doc. Ing. Jiří Motyčka, CSc.

V Praze dne 18.4.2016